

ADAM LARYSZ¹, ROMAN ZAMORSKI²

Materiały do poznania fauny motyli (Lepidoptera) Polski

<http://doi.org/10.5281/zenodo.839616>

¹ Dział Przyrody, Muzeum Górnośląskie, pl. Jana III Sobieskiego 2, 41-902 Bytom,
e-mail: a.larysz@muzeum.bytom.pl

² ul. Węgierska 50/33, 38-300 Gorlice

Abstract: New data on 23 recorded species of macro- and micro-moths from Poland are presented. As a result of the field research and after revision of materials from the Upper Silesian Museum in Bytom new data for a rare species, e.g.: *Nemapogon nigralbella*, *Yponomeuta irrorella*, *Ethmia dodecea*, *Blastobasis glandulella*, *Mompha ochraceella*, *Acompsia subpunctella*, *Synanthedon loranthei*, *Phiaris schulziana*, *Cydia illutana*, *Grapholita lobarzewskii*, *Agdistis adactyla*, *Stegania cararia*, *Eublemma purpurina* are given.

Key words: Lepidoptera, Tineidae, Ypsolophidae, Yponomeutidae, Ethmiidae, Blastobasidae, Scythrididae, Momphidae, Gelechiidae, Sesiidae, Tortricidae, Pterophoridae, Crambidae, Geometridae, Erebidae, new data, Poland, faunistics.

WSTĘP

W pracy przedstawiono nowe dane faunistyczne dla 23 gatunków motyli, należących do 14 rodzin, w większości z grupy tzw. motyli mniejszych (Microlepidoptera). Są one wynikiem badań prowadzonych w południowej i środkowej części Polski oraz w Wielkopolsce, a także rewizji materiału zgromadzonego w zbiorach Działu Przyrody Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Większość rekordów pochodzi z województw: małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, a także z opolskiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego i wielkopolskiego, z lat 1910-2016. Odłowy nocne prowadzono z użyciem ekranu świetlnego z lampami żarowrtęciowymi oraz świetlówkami emitującymi światło nadfioletowe (UV). Nazewnictwo i systematykę przyjęto według najnowszego wykazu rozmieszczeniowego motyli Polski BUSZKO & NOWACKIEGO (2017).

Okazy dowodowe znajdują się w zbiorach Działu Przyrody Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu (USMB).

Składamy podziękowania Adamowi Malkiewiczowi za potwierdzenie oznaczenia *Blastobasis glandulella*, Wiesławowi Szczepańskiemu oraz Przemysławowi Żurawlewowi za przekazanie okazów do zbiorów.

Użyte skróty: **MP** – województwo małopolskie, **MZ** – województwo mazowieckie, **OP** – województwo opolskie, **PK** – województwo podkarpackie, **SL** – województwo śląskie, **SW** – województwo świętokrzyskie, **WP** – województwo wielkopolskie.

WYKAZ GATUNKÓW

Tineidae LATREILLE, 1810

Nemapogon nigralbella (ZELLER, 1839) (Ryc. 1)

PK: Łączki k. Leska 370 m [EV97], 09.08.2013, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.
Znany z 6 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa podkarpackiego.

Ypsolophidae GUENÉE, 1845

Ypsolopha sequella (CLERCK, 1759)

MP: Sękowa k. Gorlic 320 m [EV19], 09.09.2010, 1 ex.; Beskid Niski, Bednarka 400 m [EV29], 21.09.2011, 1 ex., oba leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Wykazany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017). Nowy dla województwa małopolskiego.

Yponoumetidae STEPHENS, 1829

Yponomeuta irrorella (HÜBNER, 1796) (Ryc. 2)

SL: Brynek [CA39], 28.06.2016, 1 ex., leg. H. Szołtys, det. A. Larysz.

Wykazany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa śląskiego.

Ethmiidae BUSCK, 1909

Ethmia dodecea (HAWORTH, 1828) (Ryc. 3)

MZ: Majdany k. Kozienic [EC31], 06.07.2010, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Dotąd znany tylko z trzech województw: kujawsko-pomorskiego, świętokrzyskiego i małopolskiego (BUSZKO & NOWACKI 2017). Nowy dla województwa mazowieckiego.

Blastobasidae MEYRICK, 1894

Blastobasis glandulella (RILEY, 1871) (Ryc. 4)

SL: Mysłowice-Ćmok [CA66], 02.08.2015, 1 ex. do świetlówki UV, leg. A. Larysz, det. A. Larysz et A. Malkiewicz; rez. Łęczok [CA05], 22.07.2016, 1 ex. do światła, leg. J. Maroń, det. A. Larysz.

Po raz pierwszy złowiony w Polsce 06.07.2012 do światła w rez. „Hołda” przez S. Sobczaka na terenie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki w woj. łódzkim (SOBCZAK *et al.* 2015). Gatunek zawleczony z Ameryki Płn., gąsienica żeruje na opadłych żołądźkach dębów. W najnowszym wykazie motyli Polski (BUSZKO & NOWACKI 2017) podawany już z 6 województw: lubuskiego, łódzkiego, lubelskiego, dolnośląskiego, opolskiego oraz na podstawie niniejszego rekordu także ze śląskiego (BUSZKO & NOWACKI 2017).

Scythrididae REBEL, 1901

Scythris obscurella (SCOPOLI, 1763)

PK: Beskid Niski, Folusz 550 m [EV29], 07.06.2010, 2 exx., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Dotychczas wykazany z województw: śląskiego, małopolskiego i dolnośląskiego (BUSZKO & NOWACKI 2017). Nowy dla województwa podkarpackiego.

Momphidae HERRICH-SCHÄFFER, 1857

Mompha ochraceella (CURTIS, 1839) (Ryc. 5)

SL: Mysłowice-Ćmok [CA66], 21.06.2016, 1 ex. do świetlówki UV, leg. et det. A. Larysz. Wykazany z 9 województw, głównie z płn. części Polski (BUSZKO & NOWACKI 2017), gatunek nowy dla Śląska.

PK: Jedlicze, Rafineria [EA40], 28.06.2009, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz. Gatunek nowy dla województwa podkarpackiego.

Gelechiidae STANTON, 1854

Bryotropha affinis (HAWORTH, 1828)

WP: Pleszew [XT95], 16.07.2011, 1 ♀, leg. P. Żurawlew, prep. genit. 43/2011, det. A. Larysz.

Wykazany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa wielkopolskiego.

Eulamprotes superbella (ZELLER, 1839)

MP: Beskid Niski, Wołowiec 550 m [EV28], 13.06.2010, 2 exx., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Znany z 6 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa małopolskiego.

Aproaerema anthyllidella (HÜBNER, 1813)

WP: Kościelna Wieś [BC94], 23.08.2011, 1 ♂, leg. P. Żurawlew, prep. genit. 41/2011, det. A. Larysz.

Takson wykazany z 12 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa wielkopolskiego.

Brachmia dimidiella (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Ryc. 6)

MZ: Puszcza Kozienicka, Stanisławice [EC31], 29.06.2012, R. Zamorski leg., det. A. Larysz.

Znany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa mazowieckiego.

Acompsia subpunctella SVENSSON, 1966 (Ryc. 7)

MP: Beskid Niski, Wołowiec 550 m [EV28], 13.06.2010, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Dotąd nany tylko z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa małopolskiego.

Sesiidae BOISDUVAL, 1828

Synanthedon loranthi (KRÁLIČEK, 1966)

OP: Ochodze ad Komprachcice [XS90], 14.06.2016, 1 ex. wyhodowany z *Viscum album* L. na *Pinus sylvestris* L., leg. Wiesław Szczepański, det. A. Larysz.

Gatunek przeziernika stwierdzony dotąd w województwach: mazowieckim, lubuskim, lubelskim i śląskim (KRÓLIK & LARYSZ 2016, BUSZKO & NOWACKI 2017). Nowy dla województwa opolskiego.

Tortricidae LATREILLE, 1802

Acleris umbrana (HÜBNER, 1799)

MP: Siary-Puste Pole k. Gorlic [EV19], 05.10.2011, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Wykazany z 11 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa małopolskiego.

Phiaris schulziana (FABRICIUS, 1776)

SL: Bytom-Dąbrowa Miejska (Beuthen O. S., Stadtwald) [CA48], 03.07.[19]32, 1 ex.; Bytom-Dąbrowa Miejska (Beuthen O. S., Stadtwald) [CA48], 27.06.[19]32, 1 ex.; Bytom-Dąbrowa Miejska (Beuthen O. S., Stadtwald) [CA48], 16.07.[19]32, 1 ex.; Bytom-Dąbrowa Miejska (Beuthen O. S., Stadtwald) [CA48], 05.07.[19]32, 1 ex. – wszystkie okazy coll. Kunze, det. A. Larysz; Tarnowskie Góry (Tarnowitz) [CA49], 12.07.[19]10, 1 ex. leg. Anonim, det. A. Larysz; Mysłowice-Kosztowy (Kosztowy) [CA66], 30.07.[19]37, 5 exx., leg. M. Bielewicz, det. A. Larysz.

Znany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa śląskiego.

***Epinotia signatana* (DOUGLAS, 1845)**

MP: Beskid Niski, Wapienne 500 m [EV19], 22.06.2010, 1 ex., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Znany z 10 województw (LARYSZ 2014, BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa małopolskiego.

***Cydia illutana* (HERRICH-SCHÄFFER, 1851) (Ryc. 8)**

SL: Mysłowice-Ćmok, 03.06.2015, 1 ex.; 24.05.2016, 1 ex., oba do świetlówki UV, leg. et det A. Larysz.

Zwójka współcześnie podawana z województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, małopolskiego. Historyczne dane pochodzą ze świętokrzyskiego i dolnośląskiego (BUSZKO & NOWACKI 2017). Gatunek nowy dla G. Śląska.

***Cydia pactolana* (ZELLER, 1840)**

SL: Mysłowice-Ćmok [CA66], 21.05.2016, 1 ex. do świetlówki UV, leg. et det A. Larysz.

Znany z 13 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), ze śląskiego znany z Równicy w Beskidzie Śląskim (TOLL 1950).

***Grapholita lobarzewskii* (NOWICKI, 1860) (Ryc. 9)**

WP: Kwileń [XT96], 26.05.2011, 1 ♀, leg. P. Żurawlew, prep. genit. 44/2011, det. A. Larysz.

Dotychczas wykazany tylko z województw małopolskiego i łódzkiego (BUSZKO & NOWACKI 2017), trzecie stanowisko w kraju, nowy dla województwa wielkopolskiego.

Pterophoridae LATREILLE, 1802

***Agdistis adactyla* (HÜBNER, 1819) (Ryc. 10)**

SW: Ponidzie, Skotniki Górne [DA78], 08.07.2010, 2 exx., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Znany dotąd z 10 województw (KOPEĆ & PRZYBYŁOWICZ 2001, BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa świętokrzyskiego

MZ: Puszcza Kozienicka, Łaszówka [EC22], 07.07.2010, 1 ex., wszystkie leg. R. Zamorski, det. A. Larysz, nowy dla województwa mazowieckiego.

Crambidae LATREILLE, 1810

***Epascestria pustulalis* (HÜBNER, 1823)**

MZ: Puszcza Kozienicka, Stanisławice [EC31], 29.06.2012, 4 exx., leg. R. Zamorski, det. A. Larysz.

Znany z 10 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017), nowy dla województwa mazowieckiego.

Geometridae LEACH, 1815

Stegania cararia (HÜBNER, 1790) (Ryc. 11)

SL: Mysłowice-Ćmok [CA66], 24.06.2016.; 12.06.2017, 1 ex; 20.06.2017, 1 ex., 28.06.2017, 1 ex., wszystkie do świetlówki UV, leg. et det A. Larysz.

Wykazany z 12 województw (BUSZKO & NOWACKI 2017). Na Górnym Śląsku po raz pierwszy stwierdzony w 2000 r. w miejscowości Bierdzany [BB93] w woj. opolskim (BLAIK & MAJER 2000). Gatunek rzadko łowiony, nowy dla województwa śląskiego.

Erebidae LEACH, 1815

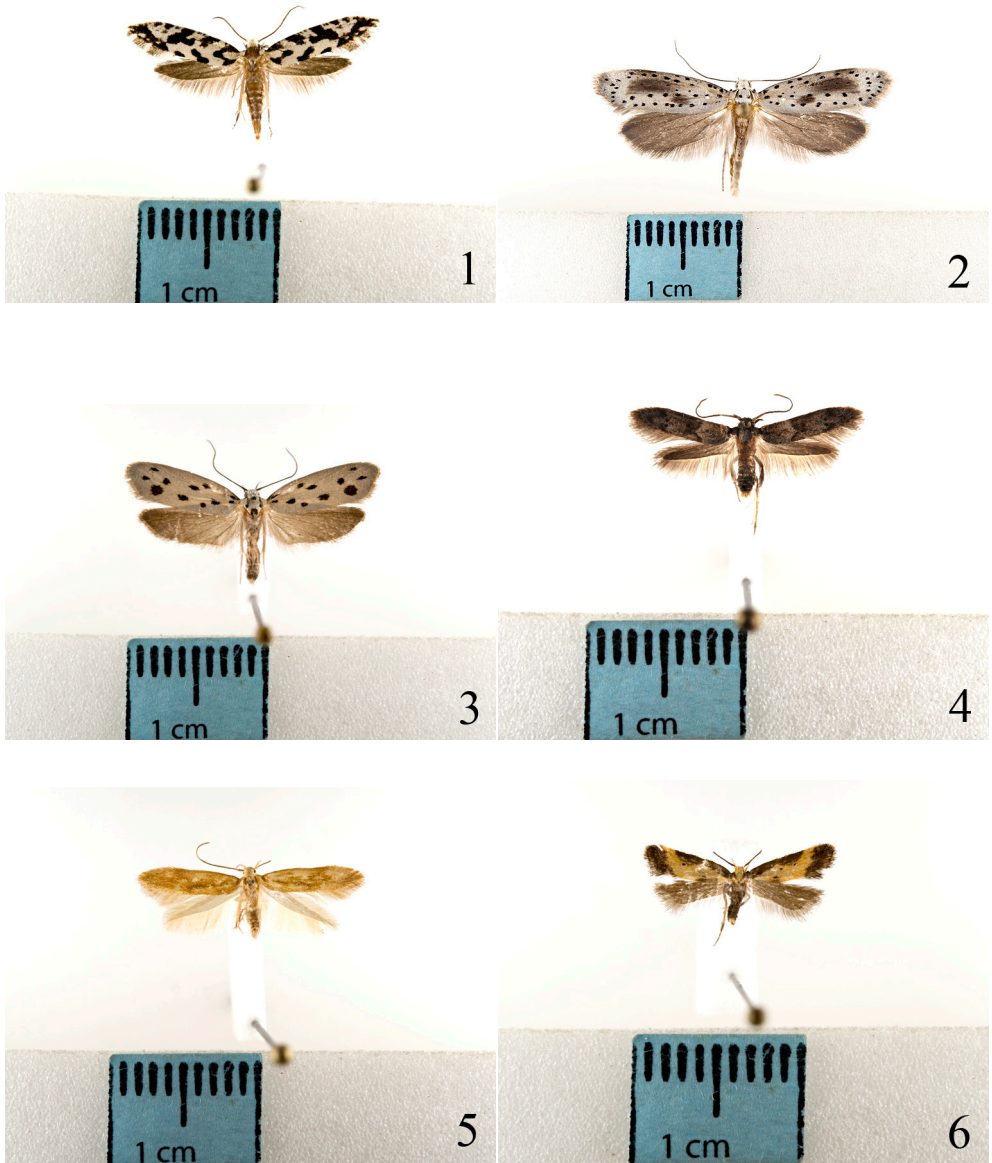
Eublemma purpurina (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Ryc. 12)

SL: Brynek [CA39], 02.09. 2015, 1 ex., leg. H. Szoltys, det A. Larysz.

Gatunek rzadko łowiony, znany z 6 województw na południu Polski (BUSZKO & NOWACKI 2017), w kraju mogą pojawiać się również osobniki migrujące z południa (FIBIGER *et al.* 2010, BLAIK 2016). Nowe stanowisko na G. Śląsku.

REFERENCES

- BLAIK T. 2016. Przyczynek do poznania fauny motyli większych (Macrolepidoptera) południowej Polski. *Acta entomologica silesiana* 24(003): 31–42.
- BLAIK T., MAJER D. 2000. Nowe dla Śląska i rzadko spotykane gatunki motyli (Lepidoptera) stwierdzone na Opolszczyźnie. *Przegląd Przyrodniczy* 11 (4): 89–93.
- FIBIGER M., RONKAY L., YELA J. L., ZILLI A. 2010. Noctuidae Europaeae. Vol. 12. Rivulinae - Euteliinae, and Micronoctuidae, and supplement to volumes 1–11. Entomological Press, Sorø: 451 pp.
- BUSZKO J., NOWACKI J. (Eds.) 2017. A Distributional Checklist of the Lepidoptera of Poland. *Polish entomological monographs* 13, Poznań: 222 pp.
- KOPEĆ M., PRZYBYŁOWICZ Ł. 2001. *Grapholita lobarzewskii* (NOWICKI, 1860) (Lepidoptera: Tortricidae) a tortricine moth new to the Polish fauna. *Polskie pismo entomologiczne* 70: 115–120.
- KRÓLIK R., LARYSZ A. 2016. *Synanthedon loranthe* (KRÁLIČEK, 1966) – nowy dla fauny Śląska gatunek przeziernika (Lepidoptera: Sesiidae). *Acta entomologica silesiana* 24(011): 151.
- LARYSZ A. 2014. Materiały do znajomości fauny motyli (Lepidoptera) Polski. *Acta entomologica silesiana* 22(012): 61–65.
- SOBCZAK S., KURZAC T., MALKIEWICZ A., KUBASIK W. 2015. Stan poznania motyli (Lepidoptera) Parku Krajobrazowego Międzyzeczka Warty i Widawki. *Parki narodowe i rezerваты przyrody* 34(3): 19–50.
- TOLL S. 1950. Przyczynek do fauny motyli t. zw. drobnych (Microlepidoptera) Beskidu Ustrońskiego. *Prace biologiczne, Studia nad florą i fauną Beskidu Śląskiego* 2: 165–205.

Ryc. 1–6. 1. *Nemapogon nigralbella* (Łączki, 09.08.2013); 2. *Yponomeuta irrorella* (Brynek, 28.06.2016); 3. *Ethmia dodecea* (Majdany, 06.07.2010); 4. *Blastobasis glandulella* (Mysłowice-Ćmok, 02.08.2015); 5. *Mompha ochraceella* (Mysłowice-Ćmok, 21.06.2016); 6. *Brachmia dimidiella* (Stanisławice, 29.06.2012) (fot. A. Larysz).

Figs 1–6. 1. *Nemapogon nigralbella* (Łączki, 09.08.2013); 2. *Yponomeuta irrorella* (Brynek, 28.06.2016); 3. *Ethmia dodecea* (Majdany, 06.07.2010); 4. *Blastobasis glandulella* (Mysłowice-Ćmok, 02.08.2015); 5. *Mompha ochraceella* (Mysłowice-Ćmok, 21.06.2016); 6. *Brachmia dimidiella* (Stanisławice, 29.06.2012) (photos A. Larysz).

Ryc. 7–12. 7. *Acompsia subpunctella* (Wołowiec, 13.06.2010); 8. *Cydia illutana* (Mysłowice-Ćmok, 03.06.2015); 9. *Grapholita lobarzewskii* (Kwileń, 26.05.2011); 10. *Agdistis adactyla* (Skotniki Górne, 08.07.2010); 11. *Stegania cararia* (Mysłowice-Ćmok, 24.06.2016); 12. *Eublemma purpurina* (Brynek, 02.09.2015) (fot. A. Larysz)..

Figs 7–12. 7. *Acompsia subpunctella* (Wołowiec, 13.06.2010); 8. *Cydia illutana* (Mysłowice-Ćmok, 03.06.2015); 9. *Grapholita lobarzewskii* (Kwileń, 26.05.2011); 10. *Agdistis adactyla* (Skotniki Górne, 08.07.2010); 11. *Stegania cararia* (Mysłowice-Ćmok, 24.06.2016); 12. *Eublemma purpurina* (Brynek, 02.09.2015) (photos A. Larysz).

SUMMARY

Materials to the knowledge of the fauna of Lepidoptera of Poland

New data on 23 recorded species of macro- and micro-moths from Poland are presented. As a result of the field research and after revision of materials from the Upper Silesian Museum, Bytom new data for a rare species are given. Most of the items come from the present-day provinces: Małopolska, Podkarpacie, Silesia, Opole, Świętokrzyskie, Mazowsze and Wielkopolska.

Accepted: 24 July 2017; published : 2 August 2017

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>